

**Vänsterpartiet
Västernorrland**

Valplattform landstingsvalet 2018

Hälsa- och sjukvård

Valplattform

landstingsvalet 2018

Landstinget Västernorrland, eller som det nu kallas Region Västernorrland, är en av de viktigaste organisationerna för oss som bor i länet. Regionen ansvarar för hälso- och sjukvården och har ansvaret för den regionala utvecklingen. Vi har rätt att förvänta oss en bra vård från det vi föds och hela livet. De som har störst behov ska prioriteras oavsett var de bor i länet. Målet med det regionala utvecklingsarbetet ska vara att människor kan leva och bo i hela länet. Detta måste genomsyra alla beslut.

Idag är Region Västernorrland i en negativ spiral med personal som slutar, vårdplatser som stängs, vårdköer och väntetider som ökar. Kostnaderna ökar lavinartat för stafettpersonal, köp av vård och vårdskador. De viktigaste orsakerna är brister i ledning och styrning, länsklinikinförandet samt orimliga arbetsvillkor och en dålig arbetsmiljö för stora delar av personalen.

De åtgärder som den politiska ledningen vidtagit har förvärrat problemen. Avveckling av akuta vårdenheter och BB i Sollefteå och andra omstruktureringar har inte minskat kostnaderna – vårdbehovet finns kvar. När den basala akuta vården centraliseras drabbas befolkningen och personalen i hela länet.

Förtroendet för regionen och sjukvården måste återupprättas hos befolkningen och hos personalen.

I valet 2018 kan ni väljare göra något åt detta. Vänsterpartiet är berett att gå i spetsen för och ta ansvar för den nystart regionen behöver. I den här valplattformen beskriver vi vad vi vill göra.

Vänsterpartiet vill

- **att vården ska utvecklas, inte avvecklas**
- **att hela Västernorrland ska leva och utvecklas**

Denna del av valplattformen fokuserar på hälso- och sjukvården, som är den dominerande delen av Region Västernorrlands verksamhet. Valplattformen är fastställd av Vänsterpartiet Västernorrlands distriktskonferens den 27 januari 2018.

Vi presenterar Vänsterpartiets viktigaste frågor inom klimat och miljö, kollektivtrafik och infrastruktur, kultur och utbildning och andra regionala utvecklingsfrågor, som Region Västernorrland ansvarar för i ett särskilt dokument:

Valplattform – Regional utveckling

Styrning och ledning

I dagsläget är regionen en toppstyrd och uppsplittrad organisation. Länsklinikerna försvårar samverkan och teamarbete. Cheferna nära verksamheten saknar tillräckliga mandat att styra. Samverkan utifrån patientens behov försvåras. Det har funnits en "direktörskultur" där höga chefer kunnat bevilja varandra förmåner och som underminerar motivationen inom och förtroendet för regionen. Regelverket om anställdas bisysslor ska följas i hela organisationen, även på chefsnivå.

Bestämmanderätten över verksamheterna måste flyttas lägre ner i organisationen. Medarbetarna ska kunna påverka hur verksamheterna drivs och därmed sin egen arbetssituation.

Länsklinikorganisationen måste ersättas med lokala ledningar, som är ansvariga för sjukhusen och hälsocentralerna. I stället för en marknadsinfluerad styrning (New Public Management, NPM¹) med mål och uppföljningar på detaljnivå vill vi utveckla en styrning och ledningskultur som bygger på tillit till och dialog med personalen.

De operativa verksamheterna ska ha ett bra stöd av regionens stödverksamheter. Idag upplever de ofta att administrationen snarast skapar arbete än underlättar. Vänsterpartiet vill därför ha en översyn av den administrativa överbyggnaden för att skapa en effektivare och plattare organisation. I denna översyn ska personal och ledning från vård och regional utveckling vara starkt representerad.

Politiken ska styra tjänstemännen, inte tvärtom. Men förvaltningen ska ta fram och öppet redovisa allsidiga beslutsunderlag, även om det går emot politikernas önskemål. De ska alltid visa hur befolkningens rätt till god och jämlik vård och den dagliga verksamheten påverkas.

Både politikernas och tjänstemännens dialog med länets invånare och personalen måste utvecklas. Det stora engagemang som väckts under de senaste årens diskussioner om vårdens utveckling i länet måste tas tillvara och nya former för dialog utvecklas. En förutsättning för detta är gedigna och breda underlag som lätt kan läsas och kommenteras offentligt. Samtliga källor skall redovisas för att kunna källgranskas.

Vänsterpartiet vill

- **etablera en demokratisk och öppen ledningskultur**
- **skärpa tillämpningen av reglerna för bisysslor**
- **avskaffa länsklinikorganisationen och inför lokala sjukhusledningar**
- **ersätta marknadsstyrning (NPM) med styrning byggd på dialog med och tillit till personalen**
- **utveckla dialogen med länets befolkning**
- **se över administrationen och flytta den närmare de operativa verksamheterna**
- **att alla beslutsunderlag öppet redovisas**

¹ New Public Management är ett samlingsnamn för olika styrsystem inom den offentliga sektorn som är hämtade från privata näringslivet. Det handlar t ex om mål- och resultatstyrning med tillhörande kontroll- och utvärderingssystem, upprättande av interna marknader i ett "köp- och säljsystem", framhållande av ledarskapets betydelse, resultatenheter och tillbakatryckande av professionernas inflytande. Den offentliga verksamheten ska till stor del styras på liknande sätt som privata företag. Se mera i dessa rapporter från Vänsterpartiet:

<http://www.vansterpartiet.se/assets/NPM-slutversion-20150415.pdf>

<http://www.vansterpartiet.se/assets/Lat-personalen-utveckla-valfarden-V140704.pdf>

Hälso- och sjukvården

Vi lever i ett klassamhälle som inte är jämställt

Grupper med låga inkomster och som saknar akademisk utbildning har sämre hälsa än andra grupper men söker trots det vård i mindre omfattning. Människor i glesbygdskommuner har sämre hälsa än genomsnittet samtidigt som tillgången till vård ofta är sämre. Din klasstillhörighet påverkar dina möjligheter i livet och i slutändan din livslängd.

Hälsoskillnaderna ökar, något som återspeglar klyftorna i samhället i stort. Vänsterpartiet bekämpar dessa orättvisor genom vår politik inom alla områden för ett jämlikt samhälle utan klassklyftor.

Det finns i dag också omotiverade skillnader inom hälso- och sjukvården i den vård som ges till kvinnor respektive till män. Jämställdhetsarbetet ska vara en naturlig del av verksamheten och inarbetas i det systematiska kvalitetsarbetet.

Vänsterpartiet står för en god och jämlik vård utifrån behov. Avgifter och högkostnadsskydd för vård, tandvård, mediciner och sjukresor ska utformas för att minska dessa klyftor. Alla människor ska bemötas professionellt och behandlas med respekt. Vården och annan verksamhet måste anpassas så att den är tillgänglig för alla oberoende av funktionsvariation. Du ska få den vård du behöver oavsett klass och kön, oavsett bostadsort, medborgarstatus, ålder, funktionsvariation, utbildning, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning och könsidentitet.

Vänsterpartiet säger nej till vinstdrivna företag i vården. Privatiseringar och utarmning av välfärden har slagit hårt mot hela landet, men på olika sätt. I rika delar av storstäderna sker överetablering som grundas på efterfrågan och inte på behov. I förorter, liksom på gles- och landsbygden där befolkningsunderlaget är mindre och avstånden större, hotas vården idag av lönsamhetstänk och vinstjakt i välfärden.

Vänsterpartiet menar allvar med att hela landet ska leva. En väl fungerande vård och omsorg hör till den grundläggande samhällsservice och infrastruktur som ska finnas i hela landet. Vi vill också satsa såväl forsknings- som utvecklingsmedel för att ta fram och sprida lösningar som kan garantera trygg, säker och likvärdig vård där behoven finns, var man än bor i landet och oavsett sociala faktorer.

Vänsterpartiet vill bygga en sjukvård för alla – inte bara de rikaste

Vänsterpartiet vill

- att den basala vården organiseras och lokaliseras så att den är tillgänglig både vid kusten och i inlandet
- att avgifter och högkostnadsskydd utformas så att alla kan söka och få vård
- det ska finnas ett aktivt jämställdhetsarbete där jämställdhetsansvariga utses på ledningsnivå
- att det ska finnas könsuppdelad statistik som synliggör omotiverade könsskillnader i hälso- och sjukvården
- att all personal systematiskt ska fortbildas om HBTQ-frågor
- att asylsökande och så kallade papperslösa ges vård på samma medicinska indikationer som övriga invånare
- att verksamhet och lokaler kontinuerligt ses över för att öka tillgängligheten för personer med funktionsvariationer
- att vården inte ska vara till salu – vi säger nej till vinstdrivna företag i vården.

Folkhälsa och förebyggande hälso- och sjukvård

Det förebyggande folkhälsoarbetet ska prioriteras. Hälso- och sjukvården i Västernorrland har ett ansvar för att identifiera och kartlägga riskgrupper och informera om samband mellan levnadsvillkor, levnadsvanor och hälsa. En stor del av kommunernas och regionens dagliga arbete påverkar skillnader i hälsa positivt eller negativt beroende på hur det utförs.

I jämlika samhällen förbättras folkhälsan när fler människor känner trygghet, får möjlighet att utvecklas och leva ett friskt liv. Hälsofrämjande och förebyggande insatser som riktar sig till hela befolkningen eller identifierade riskgrupper är oftast mer effektiva än sjukdomsbehandlande insatser i efterhand. Sociala investeringar som görs i tid sparar mycket lidande för den enskilde, ger kostnadsbesparingar på lång sikt inom vården och är samhällsekonomiskt försvarbara. Målet är jämställda och jämlika livsvillkor och att minska hälsoklyftan mellan olika grupper i samhället.

Vänsterpartiet vill

- **stärka det folkhälsopolitiska arbetet med riktade ekonomiska resurser**
- **öka samverkan med kommuner och frivilligorganisationer**
- **utveckla arbetet med tidiga insatser för riskgrupper inom samordningsförbunden² i länet**
- **ta tillvara Österåsens hälsohems verksamhet inom livsstilsmedicin för att utveckla folkhälsoarbetet i hela Sverige**
- **tillsammans med kommunerna utveckla arbetet med systematiska hälsosamtal för olika åldersgrupper**

Mäns våld mot kvinnor

Ett stort problem i samhället är våld i nära relationer och det sexualiserade våldet och trakasserierna. Den gemensamma nämnaren är mäns våld mot kvinnor. Sjukvården är en viktig aktör för att upptäcka, stötta och vårda våldsutsatta. De som utsatts för våldtäkter och andra övergrepp ska mötas med respekt i vården av personal som har god kunskap om hur sexualiserat våld tar sig uttryck och de skador det kan ge både psykiskt och fysiskt. Vårdpersonalen behöver ha kunskap om våld i nära relationer och om hedersrelaterat våld. Akutmottagningarna och primärvården har ett stort ansvar att lotsa drabbade personer vidare till socialtjänst, brottsofferjour, kvinnojour eller annan hjälpinstans.

Inom Region Västernorrland ska det vara nolltolerans mot alla former av sexuella och rasistiska trakasserier och mobbing. Alla chefer och ledare inom politiken har skyldighet att ingripa vid varje signal om övergrepp.

² I länet finns samordningsförbund som omfattar alla kommuner. I varje samordningsförbund är de "samverkande parterna" regionen, kommunerna, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan medlemmar och bedriver "finansieell samordning". Varje partner deltar med en fjärdedel av samordningsförbundets resurser. Med dessa medel kan förbunden finansiera insatser som "skall avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och skall syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete". Insatserna kan vara dels individriktade, dels strukturriktade. De insatser som finansieras ska beröra minst två av de fyra ingående parterna. Genom ett samordningsförbund kan samverkan mellan myndigheterna bedrivas inte enbart i form av tillfälliga projekt utan som en ordinarie samverkansverksamhet. Se <http://www.finsam.se/samordningsforbund>

Vänsterpartiet vill

- att verksamhetsbidragen till länets kvinnojourer och brottsofferjourer stärks och samarbetet utvecklas
- att personal inom hälso- och sjukvården kontinuerligt får kompetensutveckling om mäns våld mot kvinnor samt om hedersrelaterat våld och förtryck
- att samarbetskedjan polis-socialtjänst-sjukvård stärks
- att särskild vikt läggs vid att utbilda vårdpersonal i förståelsen och vikten av att anmäla vid misstanke om brott
- upprätthålla nolltolerans mot alla former av övergrepp och trakasserier

Vården ska utvecklas – inte avvecklas

De beslut om nedskärningar och avvecklingar av basal och akut vård, som tagits under mandatperioden 2014–2018 är fel väg att gå. Besluten får förödande konsekvenser för länets alla delar.

Syftet med strukturförändringarna har varit att göra besparingar. Vi ser att de tänkta besparingarna inte uppnås eftersom de inte tar itu med de största kostnadsdrivande problemen: de stora bristerna i ledningsstruktur och organisation samt personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor. Dessa brister måste åtgärdas för att kunna möta de ökande behoven av vård och nå en ekonomi i balans.

Resultatet av strukturförändringarna är att Sollefteå sjukhus hotas och att även Örnsköldsviks sjukhus drabbas. Vänsterpartiet anser att dessa åtgärder innebär alltför stora risker för befolkningen runt sjukhusen. De påverkar även möjligheterna att klara kompetensförsörjningen i regionen i framtiden eftersom båda sjukhusen tappar i attraktivitet för AT-läkare och ST-läkare³. Fler patienter och ett högre tryck på verksamheterna vid Sundsvalls sjukhus innebär att arbetsmiljön blir allt sämre för personalen här. Det ökar riskerna för överbeläggningar, sjukskrivningar, vakanser, stress m.m.

Nedskärningarna leder inte till en ekonomi i balans. Tvärtom försämras regionens ekonomi genom försämrad kompetensförsörjning, högre sjuktal, färre vårdplatser, ökat beroende av vårdköp och ökade transportkostnader. Vi har en annan lösning.

Vänsterpartiet vill

- avsluta nedskärningspolitiken
- ta tillvara på personalens kompetens
- satsa på nära ledarskap

³ AT-läkare och ST-läkare är beteckningar för läkare under utbildning.

Allmäntjänstgöring (AT) är en tidsbegränsad anställning under handledning för den som fullgjort läkarutbildning på läkarprogrammet på universitetet. Den omfattar minst 18 månader och läkaren kallas under denna tid *AT-läkare*. Av tiden ska nio månader fördelas mellan medicinska och opererande specialiteter på sjukhusen, tre månader inom psykiatri och sex månader inom primärvården. Efter fullgjord AT-tjänstgöring och godkänt prov får läkaren läkarlegitimation. När man erhållit läkarlegitimation kan man påbörja specialisttjänstgöring (ST) för att bli specialistläkare. Då har läkaren en ST-tjänst i minst fem år inom sin specialitet.

Tre akutsjukhus för nära akut vård och planerad vård inom garanterad tid

Vården i länet ska vara jämlik. Alla ska ha nära till akut vård och kunna få planerad vård inom rimlig tid. Vänsterpartiet går därför till val på att Västernorrland ska ha tre akutsjukhus med en basal akut vård och bassjukvård. En basal akut verksamhet inkluderar akut kirurgi, ortopedi, medicin och kvinnosjukvård. Region Västernorrland ska ha förlossning och BB på alla tre sjukhusen.

Länsinvånarna ska kunna få vård inom de gällande vårdgarantierna. De ska inte behöva vänta och tvingas söka sig till andra delar av landet för att göra ingrepp som det finns möjligheter att utföra i vårt närområde. För att lyckas med detta måste regionen klara av kompetensförsörjningen och öppna fler vårdplatser.

Självklart ska länets tre sjukhus och primärvården arbeta nära tillsammans för hela länets bästa. Det innebär att vi tar tillvara specialistkompetens och att det finns ett ömsesidigt utbyte mellan sjukhusen. All specialisering av verksamhet måste noga vägas mot de behov av närhet och kontinuitet i vården som särskilt de multisyka äldre och andra sköra patienter har.

För oss i Vänsterpartiet är det viktigt att alla sjukhus i länet ingår i, samverkar inom samt drivs och styrs av Region Västernorrland. Vi säger nej till den privatisering genom s k alternativ drift av Sollefteå sjukhus som nu utreds. Vi vill utveckla former för lokalt inflytande för personalen och lokalsamhället över vården. Men en upphandling av sjukhusvården ger, utöver riskerna med att öppna dörren för vinstdriven verksamhet, stora risker när det gäller möjligheterna att återställa akutsjukhuset, utveckla vården och samverka med övriga delar av vårdkedjan.

Regionen ska också verka för utökad regional samverkan så att vård kan ges på nära håll oberoende av länsgränser. Norrlands universitetssjukhus NUS i Umeå är med sin högspecialiserade vård, forskning och utbildning viktigt som centrum för kompetensförsörjningen och därmed vårdutvecklingen i Norrland.

Vänsterpartiet vill

- **återupprätta tre akutsjukhus i länet med akut kirurgi, ortopedi, medicin och kvinnosjukvård**
- **öppna BB i Sollefteå**
- **särskilt satsa på fler barnmorskor, målet ska vara en barnmorska per aktiv förlossning**
- **att alla sjukhus i länet drivs av Region Västernorrland med inflytande för personal och befolkning**
- **öppna fler vårdplatser utifrån patienternas behov**
- **göra personalsatsningar för att kunna behålla och rekrytera vårdpersonal**
- **slå vakt om Norrlands Universitetssjukhus i Umeå**

Stärk primärvården – rätt vård på rätt nivå i rätt tid

Vård- och hälsocentralerna⁴ inom primärvården är basen för sjukvården. Den är första linjens sjukvård och ofta vår första kontakt med vården. Primärvården behöver få starkt ökade resurser på dess breda och allt större uppdrag. Primärvården måste stärkas för att sjukvården i sin helhet ska vara tillgänglig och fungera så bra som möjligt. Då minskar trycket på våra akut- och specialistmottagningar.

1177⁵ är en del av primärvården och en bra första ingång där länsinvånarna får råd om egenvård och om de ska söka primärvård eller akutvården. Regionen måste fortsätta utveckla innehållet i och tillgängligheten till 1177 så att människor också väljer att använda sig av denna kanal. Detta är en viktig del i arbetet att ta tillvara de möjligheter som modern digital teknik, e-tjänster och kommunikation via nätet ger. Inte minst är detta arbete viktigt inom primärvården för att utveckla samverkan med specialistvården och kontakterna med patienterna. Samtidigt har vi sett hur teknikutvecklingen ofta ökat arbetsbelastning och stress. Det finns också en patientsäkerhetsrisk om kontakter med vården via nätet frikopplas från övriga delar av vårdkedjan. Det är avgörande att den operativa personalen har ett stort inflytande på vilka tjänster som införs och hur tekniken utformas.

Vårdcentralerna ska vara tillgängliga. Det ska finnas en primärvårdsjour även på kvällar och under helger i alla kommuner. Idag har dock många vårdcentraler sådan brist på egen personal att det uppstår problem med tillgängligheten även dagtid. Detta måste vi rätta till först.

För att den nuvarande personalen ska orka och vilja stanna kvar på sina arbetsplatser krävs även inom primärvården stora satsningar på personalens arbetsmiljö. Då kan vi också rekrytera nya medarbetare och minska beroendet av hyrpersonal.

Vi vill därför ge personalen möjlighet att prova olika former av förkortad arbetstid och arbetsscheman. Genom t ex 6-timmars arbetsdag får personalen bättre förutsättningar att orka och återhämta sig samtidigt som arbetsplatsen blir mer attraktiv för nya medarbetare.

För att förbättra arbetsmiljön vill vi också pröva möjligheterna att avtala om ett tak för hur många listade patienter en vård- eller hälsocentral kan ha i förhållande till sin bemanning. Då får befolkningen inom vårdcentralens upptagningsområde bättre kontinuitet i vården och marknadsberoendet minskar.

Lagen om valfrihetssystem LOV och den fria etableringsrätten inom primärvården begränsar regionens möjligheter att ta ansvar för en rättvis och god vård i hela länet. Hälsa- och sjukvården ska inte drivas av aktieföretag med vinstsyfte, alla skattemedel ska gå till verksamheterna. Däremot kan vård som bedrivs av idéburna organisationer utan vinstsyfte eller av personalkooperativ inspirera och fungera väl tillsammans med den regiondrivna verksamheten.

För att säkra att primärvården samverkar med specialistvården och kommunernas vård och omsorg bör det finnas regiondriven primärvård i länets alla kommuner. Detta är också viktigt för regionens möjligheter att ta sitt sista handsansvar som vårdgivare.

⁴ I länet finns både privata och regiondrivna vårdcentraler inom primärvården, som Region Västernorrland finansierar. De privata kallas för Vårdcentraler och de regiondrivna Hälsocentraler.

⁵ 1177 Vårdguiden är hela Sveriges samlingsplats för information och tjänster inom hälsa och vård. 1177 erbjuder dygnet runt sjukvårdsrådgivning, information, inspiration och e-tjänster via webb och telefon. Webbadressen är 1177.se och telefonnumret 1177 gäller för sjukvårdsrådgivning i hela landet.

Vänsterpartiet vill

- öka resurserna till primärvården
- öka bemanningen och tillgängligheten dagtid genom att göra primärvården attraktiv som arbetsplats
- att det ska finnas primärvårdsjour i alla kommuner som har öppet dagtid, kvällar och helger
- genomföra försök med 6-timmars arbetsdag
- öka kontinuiteten och förbättra arbetsmiljön genom tak för antalet listade patienter
- samverka med vårdcentraler som drivs av idéburna organisationer och personalkooperativ
- utveckla 1177 och ta tillvara de möjligheter som modern digital teknik, e-tjänster och kommunikation via nätet ger
- planera för att kunna ha regiondrivna hälsocentraler i alla länets kommuner
- arbeta för ett gemensamt patientbaserat data-/journalssystem för hela vårdkedjan från akut vård till primär- och hemsjukvård

Rehabilitering och habilitering

Att satsa på rehabilitering och habilitering⁶ är god samhällsekonomi och avgörande för en människas möjlighet att komma tillbaka till ett gott liv efter sjukdom eller skada. Rehabiliteringsperspektivet är långsiktigt, oavsett om det gäller somatisk⁷ eller psykiatrisk vård. Att upprätta individuella rehabiliteringsplaner måste vara rutin och rätten till rehabilitering ska tryggas på lika villkor för alla patienter.

Rehabilitering handlar om ett stort område med skiftande insatser. Det kan vara medicinsk rehabilitering efter en skada eller sjukdom som slagit till mitt i livet. Men det kan också innebära mera begränsade insatser, som att anpassa en arbetsplats i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering.

Kunskapen om rehabiliteringens avgörande positiva betydelse, även för äldre personer, växer hela tiden. Olika typer av tekniska hjälpmedel är ibland en viktig del av rehabiliteringen och habiliteringen och ska förskrivas efter behov av kompetent personal. Privatekonomin får aldrig vara avgörande för möjligheten att få tillgång till hjälpmedel.

Vänsterpartiet vill

- att upprättandet av individuella rehabiliteringsplaner ska vara rutin
- att rätten till rehabilitering och habilitering ska tryggas på lika villkor för alla patienter
- att hjälpmedel ska ses som en del av vårdkedjan, på samma sätt som läkemedel.

⁶ Med habilitering menar insatser till personer med medfödda funktionsvariationer eller funktionsvariationer som uppstått i tidig ålder. Med rehabilitering menas att återskapa förmåga genom insatser till personer som skadats senare i livet genom olycka, sjukdom eller liknande.

⁷ Somatisk är detsamma som fysisk eller kroppslig vård

Sammanhållen vårdkedja för missbruksvård

Missbruksvården är en del av folkhälsoarbetet, där det förebyggande arbetet ska ligga i fokus. Människor med missbruksproblematik är ofta dubbelt utsatta och lider av dubbeldiagnoser, dvs både missbruk och en psykiatrisk problematik. De som hamnat i missbruk ska få adekvat och snabb hjälp att komma till behandling. För att vården och eftervården ska vara värd namnet måste regionen i samverkan med kommunerna och andra aktörer skapa en vårdkedja som löper från vård till egenvård utan luckor och fallgropar. Då minimeras risken för återfall. Målet ska vara en drogfri återetablering i samhället. Hjälp för alla typer av missbruk ska finnas tillgänglig med välutbildad personal för specifika vårdformer.

Vänsterpartiet vill

- att missbruksvården utvecklas i samverkan med kommunerna
- att vård ska finnas för alla typer av missbruk

Psykisk ohälsa och sjukdom

Den psykiska ohälsan ökar. Ökningen är störst bland flickor och unga kvinnor men även många pojkar och män är drabbade. Män står för en klar majoritet av alla självmord i Sverige medan kvinnor är den största gruppen som tas om hand i vården för självmordsförsök.

På olika sätt måste regionen motverka detta, både inom sjukvården och i samverkan med andra samhällsaktörer. Kommunerna, främst skolan och socialtjänsten, är viktiga samarbetspartners men regionen måste även samarbeta med arbetslivet. Tidiga insatser inom primärvården ska tillhandahållas så att en god psykisk hälsa kan stärkas hos invånarna.

Vänsterpartiet vill se ett nationellt psykiatrilift. De som uppsöker vården för akut psykisk ohälsa, exempelvis självmordstankar eller psykostillstånd, ska få omedelbar hjälp eftersom det är livshotande tillstånd.

Personer med psykisk sjukdom skall behandlas med stor respekt. Vänsterpartiet anser att psykiatrin skall använda sig av de evidensbaserade⁸ metoder som finns och att det är viktigt att det utvecklas alternativ till psykofarmaka⁹. Dessutom måste öppenvård psykiatrin fortsatt utvecklas. Barn- och ungdomspsykiatrin BUP är särskilt viktig.

Vänsterpartiet vill

- att den psykiatriska vården ska få samma fokus som cancervården
- satsa på mottagningar som är tillgängliga och lätta att nå i hela länet för barn och ungdomar med psykisk ohälsa
- att öka de riktade medlen till barn och ungdomspsykiatrin BUP så att köerna kan försvinna och att hela vårdkedjan fungerar

⁸ Evidensbaserad vård beskrivs både som ett förhållningssätt och en process. Förhållningssättet innebär en vilja att tillämpa bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap som underlag för vårdbeslut. Evidensbaserad vårdprocess innebär att ställa kritiska frågor, systematiskt söka, sammanställa, kritiskt granska, tillämpa och utvärdera de befintliga forskningsresultaten. Det betyder att man har en medveten och systematisk strävan att bygga vården på bästa möjliga vetenskapliga grund.

⁹ Psykofarmaka är ett samlingsnamn för läkemedel som riktar sig mot psyket.

Sammanhållna vårdområden

Vänsterpartiet vill att den offentligt finansierade vården ska drivas i offentlig regi. Men det är inte någon garanti för en väl fungerande organisation. Det har vi sett i vårt län. Region Västernorrland måste se till att den egna verksamheten bedrivs effektivt och demokratiskt och att den finns där den behövs.

Idag bedrivs vård och omsorg både av regionen och kommunerna. Det ökar risken för att patienter kommer i kläm på olika budgetar och dåligt samarbete. Vänsterpartiet vill därför att kommunerna och regionen bildar gemensamma organisationer, Sammanhållna vårdområden, där de gemensamt ansvarar för och driver hela vårdkedjan med primärvård, sjukhus, hemsjukvård och omsorgsverksamhet. Det ger en bättre och sammanhållen vård. Det ger också goda förutsättningar att minska kostnader både inom regionen och kommunerna.

Sollefteå och Kramfors kommuner har föreslagit att ett sammanhållet vårdområde byggs upp runt Sollefteå sjukhus samtidigt som de verksamheter som avvecklats på Sollefteå sjukhus återinrättas. Vänsterpartiet har kraftfullt argumenterat för detta förslag. Övriga partier har istället enats om att ta fram förslag om s.k. alternativa driftsformer för de kvarvarande verksamheterna vid Sollefteå sjukhus, dvs i praktiken en privatisering.

De sammanhållna vårdområdena ska utformas så att samverkan inom länet och inom sjukvårdsregionen fungerar väl både för akut och planerad vård. De kan se olika ut beroende på olika förutsättningar, t ex att Sundsvalls sjukhus har en högre andel av specialiserad vård med hela länet som upptagningsområde.

Vid utformningen av sammanhållna vårdområden är det särskilt viktigt att säkra att de olika delarna av vårdkedjan för de multisjuka och äldre fungerar tillsammans på ett enkelt och effektivt sätt utifrån de sjukas behov. Ett annat viktigt område är samverkan för att möta barns och ungdomars särskilda behov, t ex särskilda ungdomsmottagningar. Vården ska ha kontinuitet och vara personcentrerad¹⁰ så att patienterna möts som personer och har inflytande över sin egen vård och omsorg. Genom att de olika personalgrupperna och delarna av vårdkedjan samverkar i samma organisation kan de idag alltför många vårdskador minska.

¹⁰ Personcentrerad vård är ett etablerat begrepp för ett förhållningssätt inom vården, som framför allt Vårdförbundet har engagerat sig för att genomdriva. Vårdförbundet beskriver detta så här:

”Alla människor har samma värde och samma rätt till hälsa. Alla människor har förmågor och resurser och ska respekteras för det. Därför ska det övergripande målet för vården vara en jämlik hälsa i befolkningen. Därför ska vården vara offentligt finansierad och demokratiskt styrd. Därför ska vården ha ett kompensatoriskt uppdrag för jämlik hälsa – både på befolkningsnivå och på personnivå. Därför ska vården vara personcentrerad.

Det innebär:

Att vården utgår från den unika personen och dennes rätt till hälsa.

Att vården efterfrågar personens förmågor och är aktiverande.

Att vården är sammanhållen.

Att vården alltid möter varje människa med värdighet, medkänsla och respekt.

Vårdförbundet ser det som särskilt viktigt att lägga kraft på att planera hälsofrämjande insatser och en sammanhållen vård för de personer som har de största vårdbehoven – personer med multisjuklighet, långvarig sjukdom och personer med omfattande funktionsnedsättning. Det är dessa personer som den traditionella vården ofta sviker.”

<https://www.vardforbundet.se/engagemang-och-paverkan/sa-gor-vi-varden-battare/personcentrerad-vard-och-jamlik-halsa/var-ide-om-varden/>

Det är också viktigt att i samband med detta arbete utveckla nya former för att ge både personalen och befolkningen inom området inflytande över verksamhet och utvecklingsarbete.

Att införa sammanhållna vårdområden är en stor och omfattande förändring. Den måste följas noggrant, utvärderas och när behov uppstår förändras.

Vänsterpartiet vill

- starta ett arbete tillsammans med kommunerna för att organisera sammanhållna vårdområden
- utveckla en personcentrerad vård och omsorg
- särskilt bevaka att vårdkedjan fungerar för multisjuka och äldre samt för barn och ungdomar
- minska vårdskadorna
- utveckla nya former som garanterar inflytande för personalen och den lokala befolkningen

**Din röst på Vänsterpartiet i landstingsvalet
– och även i kommunalvalen -
blir en röst för införandet av
sammanhållna vårdområden i länet.**

Gör skillnad – bli medlem i Vänsterpartiet!

Den 9 september 2018 är det val. Då avgörs de frågor vi tar upp i denna valplattform. Och många fler i riksdagen, landstinget/regionen och kommunerna.

Du behövs i arbetet inför valet, när du röstar och efter valet. Gå med som medlem i Vänsterpartiet om du stöder vår politik. Hur mycket du kan och vill engagera dig väljer du själv.

Anmäl dig på www.vansterpartiet.se/bli-medlem.

Eller kontakta Vänsterpartiet Västernorrland på 073-8119400 (Gunnar Fors)

Följ Vänsterpartiet i Region Västernorrland på vår hemsida

vasternorrland.vansterpartiet.se

eller på våra Facebook-sidor:

[Vänsterpartiet Västernorrland](#)

[Vänsterpartiet i Landstinget Västernorrland](#)

Tänderna, en del av kroppen

En god och jämlik tandvård är på samma sätt som en god och jämlik hälso- och sjukvård viktig för hälsan. Tandläkarbesöken är ofta det som först prioriteras bort när den personliga ekonomin blir sämre. Den allmänna tandvårdsförsäkringen täcker idag bara en liten del av avgifterna för tandvård. Tandhälsan har blivit en klassfråga.

Som ett steg på vägen mot att likställa tandvården med annan hälso- och sjukvård har Vänsterpartiet i riksdagen föreslagit att tandvården ska subventioneras med 50 procent från första kronan i stället för dagens system där högkostnadsskyddet träder in först när kostnaden överstiger 3000 kronor. Nuvarande modell för högkostnadsskyddet drabbar låginkomsttagare som sjukskrivna, arbetslösa, förtidspensionärer och många äldre. Vänsterpartiet har också i riksdagen föreslagit insatser för att stärka den förebyggande tandvården i skolorna, särskilt i områden där behoven är som störst samt att nationella riktlinjer tas fram som säkerställer att papperslösa flyktingar har tillgång till tandvård överallt i landet.

Folktandvårdens framgångsrika arbete med barn och ungdomars tandhälsa ska fortsätta. Genom Vänsterpartiets budgetöverenskommelse med regeringen har ungdomar fri tandvård upp till 22 års ålder. Åldersgränsen höjs 2019 till 23 år. För att uppmuntra unga vuxna att även därefter fortsätta ta ansvar för sin tandhälsa ska särskilda insatser göras för att de ska sluta avtal om frisktandvård, dvs förebyggande insatser, regelbundna kontroller och behandlingar till fast pris.

Ett annat viktigt område är de äldres munhälsa. Allt för många har inte regelbunden kontakt med tandvården. Folktandvården ska genomföra uppsökande verksamhet tillsammans med kommunerna.

Folktandvården skall vara basen för hela tandvårdssystemet. Därför ska tandvårdskliniker finnas kvar på de mindre orter där de finns idag. Personalsatsningar behöver göras för att Folktandvården vara en attraktiv arbetsplats som klarar att behålla och rekrytera personal i hela länet.

Vänsterpartiets mål är att tandvård skall jämföras med övrig sjukvård. Vi står upp för allas lika rätt till vård utifrån behov oavsett om det handlar om primärvård, sjukhusvård eller tandvård.

För att uppnå detta är det viktigt att du röstar på Vänsterpartiet i alla val 2018 – till riksdagen, till landstinget och till kommunen.

Vänsterpartiet vill

- **att regionen i kontakter med SKL¹¹ och regeringen driver på för att tandvårdsförsäkring och högkostnadsskyddet förbättras**
- **fortsätta satsa på och utveckla frisktandvården**
- **att Folktandvården utvecklar den uppsökande verksamheten riktad till de äldre**
- **att Folktandvården behåller sin verksamhet på de mindre orter där den finns idag**
- **göra satsningar på personalens villkor och arbetsmiljö**
- **att rekryteringen av specialisttandläkare prioriteras**

¹¹ SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, är den arbetsgivar- och intresseorganisation där alla kommuner, landsting och regioner är medlemmar.

Kraftfull satsning på personalen

Personalen är den viktigaste resursen för en god vård och övriga verksamheter. Region Västernorrland är i en nedåtgående spiral med ökade kostnader för stafettpersonal, vårdköer och utomlänsvård. Det beror både på styrningen och organisationen och på att arbetsbelastningen och arbetsvillkoren för personalen har stora brister. Detta skapar en arbetsmiljö, som innebär mycket höga sjuktal och att regionen fått allt svårare att både behålla och rekrytera fast personal. Det finns en mycket hög andel vakanser som verksamheterna inte lyckats fylla, framför allt bland läkare och sjuksköterskor men även inom andra personalgrupper.

För att regionen ska kunna vända trenden och åter bli en attraktiv arbetsgivare så måste en kraftfull satsning göras inom personalområdet. Därför prioriterar Vänsterpartiet att nödvändiga medel satsas på att förbättra personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö. Detta frigör på sikt ytterligare resurser genom att kostnaderna kan minskas för inhyrd stafettpersonal och andra kostnader som följer av sjukskrivningar, vakanser och frånvaro bland personalen.

En viktig målsättning för Vänsterpartiet är att införa 6-timmars arbetsdag. Ett steg på vägen är att ge arbetsplatser möjlighet att prova olika former av arbetsscheman och förkortad arbetstid. När personalen får bättre förutsättningar att orka och återhämta sig blir arbetsplatsen mer attraktiv för både nuvarande och ny personal. När personalen ges ett större inflytande över arbetstider och schemaläggning och får möjlighet att delta i verksamhets- och kompetensutveckling ökar delaktigheten och arbetstillfredsställelsen. Framgångsrika lösningar ska permanentas och spridas i organisationen.

Vänsterpartiet vill

- **göra generella satsningar för hela personalstyrkan**
- **se över löner och andra villkor**
- **införa kompetenstrappor¹² för fler personalgrupper**
- **ge personalen större inflytande och delaktighet i sin schemaläggning**
- **införa försök med 6-timmars arbetsdag inom flera verksamhetsområden**
- **att heltid ska vara norm och att alla som vill ska ha rätt att arbeta heltid**

¹² Kompetenstrappa är en modell där lönen höjs för en anställd som uppnår högre kompetens utifrån fastställda kriterier. inom sitt yrkesområde.

Låt personalen utveckla verksamheten och arbetsmiljön

För Vänsterpartiet är det oerhört viktigt att personalen själva och deras fackliga organisationer kan påverka det dagliga arbetet och får vara med och utveckla verksamheten. Därför måste vi återinföra ett nära ledarskap. Cheferna ska finnas nära medarbetarna och ha tillräckliga mandat för att ta nödvändiga beslut.

Personalinflytande i en decentraliserad organisation är en nyckelfaktor för att Region Västernorrland ska bli en mera attraktiv arbetsgivare och kunna rekrytera och behålla personal. Den viktigaste rekryteringsbasen är de personer som utbildar sig inom de yrken som verksamheten behöver. Det är viktigt att regionen aktivt deltar i gymnasieskolans Vård- och omsorgscollege¹³ och i andra insatser för att öka ungdomars intresse för vårdyrken. Sjuksköterskeutbildning behövs på samtliga sjukhusorter och regionen måste aktivt påverka Mittuniversitetet och Umeå Universitet för att säkra detta. Särskilda insatser behöver också göras för utbildning av biomedicinska analytiker och medicinska sekreterare.

De läkare länet behöver i framtiden måste regionen i stor utsträckning rekrytera genom att i god tid själv utbilda dem med fler AT- och ST-tjänster¹⁴. Med tre lokalt styrda akutsjukhus i länet skapas också möjligheter att återta den topprankning som sjukhusen tidigare haft för AT- och ST-tjänster. På samma sätt måste fler AST-tjänster¹⁵ inrättas där sjuksköterskor ska kunna vidareutbilda sig till specialistsjuksköterskor.

Förutsättningarna för vården och regionens övriga verksamheter förändras ständigt när nya kunskaper, metoder, teknik, läkemedel mm utvecklas. Detta visar också hur viktigt det är att personalen har möjlighet att fortlöpande kompetensutveckla och fortbilda sig och att delta i forsknings- och utvecklingsarbete. Det är också en förutsättning för att regionen ska kunna behålla sin personal och vara attraktiv för nya medarbetare.

Vänsterpartiet vill

- återinföra ett nära ledarskap
- ge personalen och de fackliga organisationerna större inflytande
- att regionen aktivt samverkar med gymnasieskolan och universiteten
- arbeta för sjuksköterskeutbildning på alla sjukhusorter
- inrätta fler AT- och ST-tjänster för läkare och AST-tjänster för sjuksköterskor
- förbättra möjligheterna till forskning, kompetensutveckling och fortbildning för personalen

¹³ Vård- och omsorgscollege är en vårdutbildning där skolan och branschens fackföreningar och arbetsgivare samarbetar utifrån fastställda kriterier.

¹⁴ Se fotnot 3.

¹⁵ Akademisk specialisttjänstgöring (AST) är en utbildningsanställning där en sjuksköterska kan utbilda sig till specialistsjuksköterska med full lön under hela utbildningstiden. Utbildningen ges av universitet/högskola men delar av utbildningen genomförs i vårdverksamheten. Specialistutbildningen ger en akademisk specialistsjuksköterskeexamen och skyddad specialistbeteckning. Se <https://www.vardforbundet.se/engagemang-och-paverkan/sa-gor-vi-yrkenabattre/akademisk-specialisttjanstgoring/>

Ekonomi i balans genom fungerande verksamhet

För att Region Västernorrland ska kunna nå en ekonomi i balans så kan organisationen inte köra på i gamla hjulspår. Försöken att minska kostnader genom att avveckla viktiga verksamheter har endast medfört att kostnader flyttats, vården blivit sämre och personal slutat. Nu måste regionen i stället fokusera på att utveckla vården och personalens arbetsmiljö. Då kan kostnaderna minskas för t ex stafettpersonal och köp från privata företag och andra län på grund av brist på vårdplatser och vårdköer. Det är enda sättet att driva verksamheten på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt.

Vänsterpartiets valplattform inriktar sig på att lösa de stora problem regionen nu har inom organisation, ledning och styrning så att verksamheterna effektivare än idag kan möta befolkningens behov. En frisk organisation med ett tydligt nära ledarskap i sammanhållna vårdområden kommer att frigöra stora resurser. Denna effektivisering måste kombineras med kraftiga satsningar på personalen, som gör regionen till en arbetsgivare som kan attrahera och behålla egen personal.

På sikt är vi övertygade om att vi gemensamt måste tillföra mer resurser till vården. Det visar inte minst de ökande behov av vård som vår allt äldre befolkning kommer att ha. Sverige är också ett rikt land som har alla förutsättningar att erbjuda en god vård för oss alla som lever här. Idag är resurserna ojämnt fördelade över landet och mellan människor. De som har råd kan köpa sig förbi vårdköer med privata sjukvårdsförsäkringar och sjuka med större vårdbehov trängs undan. Så kan vi inte ha det. Våra skattepengar ska fördelas efter behov och den som är sjukast ska få hjälp först, inte den med mest pengar på bankkontot eller den som är frisk nog att orka kräva sin rätt till vård.

För en rättvis och jämlik finansiering måste de allra rikaste i Sverige bidra mera. De måste betala mera i skatt till staten. Och staten måste öka sina statsbidrag till den välfärd som kommuner och landsting ansvarar för.

Därför är det viktigt att du röstar på Vänsterpartiet i alla val 2018 – till riksdagen, till landstinget och till kommunen.

Vänsterpartiet vill

- nå en ekonomi i balans genom att satsa på en långsiktigt fungerande verksamhet
- nå en ekonomi i balans genom att satsa på personalen
- nå en ekonomi i balans genom att införa ett lokalt nära ledarskap
- stärka vårdens resurser genom höjd statlig skatt för att de allra rikaste

Vänsterpartiet Västernorrland
Valplattform för landstingsvalet 2018

